

קבוצת הקרב

בגליון ינואר של "רבעון הצבא" הבריטי, נתפרסמה, בחתימת נורמן ארצ'ר, רשימה על "קבוצת-הקרב" הגרמנית, כפי שנתגלתה לאנשי-הצבא הבריטיים במערכות נורמנדיה, ב־1944. רשימה זו הגה בבחינת "מועט המחזיק את המרובה" לגבי כמה התגלויות טקטיות ואופרטיביות של אורח-הפעלת-החילות המשולב, בדרגים לא-גבוהים — יחסית — של גופי צבא. להלן עיבוד חפשי של הרשימה, תוך קיצורים מסוימים. כפי שכבר צוין במקום אחר בחוברת זו, יש לראות בתמצית זו מעין השלמה לנושא בו מטפל המאמר על "אגד-קרב פלוגתי", המתפרסם אף הוא בגליון זה של "מערכות".

שהיקפם היה מעבר-לכל-יחס לעומת גודלו המספרי של מבנה מעין זה. אף התקדמותו של קורפוס שלם היתה נעצרת ונבלמת — עד אשר יחוסל הטריז שנוצר ע"י "קבוצה" כזו. בדרך כלל, הרי החייל הנתון-בקרב לא ייטיב להלחם שעה שחש הוא באיום כלפי עורפו; והצבא החדיש, שענייני הספקה כה מודגשים בו, עלול לצאת עד מהרה מכלל פעולה יעילה משחדלים הדלק והתחמושת להגיע אליו. אכן, צבאות פעלו, תקופות ממושכות למדי, אף במעט מזון, או ללא-מזון כלל, וודאי שיוסיפו לפעול כך גם במלחמות אשר תבואנה. אך התותחים והשריון חייבים לקבל את המזונות שלהם — פן יגוע הצבא. בתורת צבא. ואלו "קבוצת-הקרב", בהיותה מסור גלת, אף בהנתקה מהכוחות-העיקריים, להלחם פרק זמן לא כ"כ קצר בכוחותיה היא, סיפקה את המכשיר הטקטי והאופרטיבי לטריזים-איים בתוך מערכות-היריב אשר היה בהם כדי ליצור מצבי-שיבוש, הפרעת-תחבורה, ואף "איגופי-עורף" נועזים. אכן, סוד הצלחתה של קבוצת-הקרב הגרמנית טמון היה בהיותה בבחינת "חיה-נושא-את-עצמו". ועל תקיפות-עמידתה אף בפני כוחות עדיפים היתה חייבת-תודה לשילוב-היסודות, ה"מוכן-מראש", בו הצטיינה. מהרגלים שבה לא נדרש לאסור קרב עם שריון היריב כשהם-לעצמם, כי אם, בפשטות, היה עליהם רק "להשמיע קול צפצוף", לקרוא לעזרתם המיידית את תותחי 88 מ"מ (הסע-עצמיים, המבקיעים אף את השריון הכבד-ביותר) או את הטנקים מה"קבוצה" שלהם — ואזי נהגו להחזיק בעק-שנות בנקודות החיוניות, למשך ימים. "לו רק היו הם נתמכים כראוי גם מן האויר — יתכן והיו מרחיקים-לכת בהקהית מחצה של התקפת בעלות-הברית ואף בהדיפתה-אחורה, אל החופים שכיבושם

הבריטים והאמריקאים נתקלו ב"קבוצות הקרב" הגרמניות בשטחים מכוסים הצמחיה והמבותרים של נורמנדיה לאחר הנחיתות המוצלחות שב"יום האפס" (D-DAY). ידה של הארמיה-השביעית הגרמנית, אשר ניצבה בפני עליונותו המכרעת של היריב בתותחים ובאויר, היתה בהחלט על התחוננה — ועל כך נוסף עוד חוסר הניידות שלה, כמוכח משימושה הנרחב בתובלה גרורת-סוסים. משימתה — עד לימי ההבקעה-המשורינת של פאטון, באגף ימין של בעלי-הברית, והנסיגה הגרמנית הכללית לעבר בלגיה והולנד, שבאה בעקבותיה, — היתה כמעט כולה הגנתית; מערכת-הגנה, שבה עמדו ולחמו בשצף-קצף, במשך חדשים תמימים. אכן, הפיקוד-העליון הגרמני נכשל במשגה חמור, כאשר לא חיזק ארמיה זו אף לאחר שנתברה, כעבור זמן קצר למדי, כי כאן, בגזרת-החזית שלה, מתרחש מעשה-המלחמה הראשי. אולם באם שגו בשטח האסטרטגי והאופרטיבי הגדול, הרי בתחום הטקטי, בתוך התוהו ובוהו של קלחת-הקרב, פיתחו הגרמנים את "קבוצת-הקרב" שלהם*.

מבנים-ארעיים אלה, כרגיל בעצמת בטליון-רגלים אחד הנתמך בכמה תותחים סע-עצמיים וקומץ טנקים, היו מבקיעים פרצה בחזיתתה של דיביזיה בריטית, וגורמים לשיבוש המערך והמנגנון במימדים

* הביטוי "קבוצת-קרב", ככינוי לגוף מעורב (וזמני) של יחידות-משנה מקרב הילות שונים, איננו — כפי שאולי יחשוב הקורא — ביטוי שנשאל מאת הגרמנים דוקא. כך, למשל, — מבלי לדבר כלל על ה־Combat Team האמריקאי, הקרוב מאוד במשמעותו — כבר בקיץ 1942, בשעת הנסיגה מעבר טוברוק והקרבות ליד מרסה-מטרון, דובר על "Battle Groups" כאלו בקרב הדיביזיה הגיר זלנדית, בפרצה לעצמה דרך בשרשרת-הגייסות הגרמניים מדרום וממזרח למרסה-מטרון — המער.

ביכולתו לנוע לפני התקפת-השריון ולפרוץ לה נתיב".

ועוד. כל מגע-של-ממש בין הרגלים לבין הטנק מהיר-התנועה הוכיח את הצורך בבדיקה-מחדש מרחיקה-לכת בענין איתות-הגומלין שבין שנים אלה. כמעט כל ספר מספרי תולדות-הגדודים במלחמת-העולם השניה מכיל כמה הערות עוקצניות, לגבי "מבצע משולב" זה או אחר, בו לא ננקטו צעדים שהיו הכרחיים מבחינה זו.

בשביל לראות בבליטות-ראיה מספקת את המהפכני והמחדש שבחזיון זה של "קבוצת-הקרוב" — אין אולי אלא לכוון לרגע את מבטנו אל מצב-הדברים ה"תקין" אשר קדם להופעתה, ואשר מתוך ניגוד לו — וניצול החולשות שבו — נוצרה.

באם ניטול לדוגמה את הדיביזיה הבריטית, בת שלוש הבריגדות ו"יחידות-התוספת" של חיל-הקשר, חיל-התותחנים, האספקה וכו', נתקל בחלוקה והפרדה נוקשה למדי של תפקידיהם ופעולתם של סוגי-הנשק השונים. אכן, במלחמת העולם הראשונה היה תפקידו של החי"ר, אף במהותו הטקטית של אז, פשוט יחסית מבחינת ה"טכניקה" היומ-יומית שבו. אי-שם, בעורפו של כל בטליון שבקרה-חזית, היתה מצויה ארטילריה-השדה, ומעט מאחריה — הארטילריה-הכבדה. חיל-המהנדסים, חיל-הרפואה ו"אנשי-מקצועות" למיניהם היו מסופחים לגוף-צבא מסוים, לעתים — בקביעות, אולם לעתים קרובות — היו הללו נלקחים ומועברים אל יחידות אחרות ממש דוקא כאשר החלו, סוף-סוף, "למצוא את מקומם" ולעבוד בתיאום טבעי והרמוני עם הדיביזיה או הבריגדה שבמסגרתה פעלו. קציני-התצפית הארטילרי "גר" בקרה-חזית, או בסמוך לו, והיה נענה לכל תביעה של חי"ר ל"משימות-אש" סכנה" ורשם מטרות לידיעת סוללותיו שבעורף; אך, בכ"ז נשאר בגדר זר לרגלים, היה מסולק מתפקידו מחמת פצעים, מות, או העברה — ואדם חדש היה מתחיל, תוך קושי ועמל אין-קץ, להסתגל למילוי-מקומו. יש והסוללות, שעמדו תיהן — אך לא הן עצמן — היו קבע בחזית — היו יוצאות לתור-המנוחה שלהן כשאת תותחיהן הן משאירות לסוללה המחליפה, מוצבים בשוחותיהם — אלא שאותה סוללה חדשה לא ידעה ולא הכירה כלל לא את השטח של הגזרה ולא את בעיותיה. ובינתיים היה חיל-הרגלים מוסיף להזיע בקדרות את יוצי-המות בשגרת-המלחמה הקטלנית: שבוע בקרה-חזית, שבוע ברזב-הקרוב, שבוע ברזב העמוק —

עלה בקשיים כה מרובים. ולהדגשה נמרצת ביותר ראויה העובדה, שהשמדתו המוחלטת-כמעט של חיל-האוויר הגרמני — היא שהיתה הגורם הראשון-במעלה בהבסת הארמיה-השביעית הגרמנית בנור-מנדיה". ודוקא במצבי הניתוק-מבפנים והשיתוק-למחצה, אשר נגרמו מדי פעם למנגנונה של הארמיה הגרמנית ע"י פגיעותיה של אווירית-הברית, גילתה "קבוצת-הקרוב" את האפשרויות הטמונות בה לקיום התגוננות תקיפה, ואף פעילה, על אף איגופים, ניתוק-אספקה וחוסר מגע עם שכנים.

בהתאם למסיבות, העשויות להיות שונות ביותר — ואף משתנות, יכולה "קבוצת קרב" לכלול יחידת רגלים או מספר יחידות, החל מעצמת בטליון וכלה בזו של בריגדה, כשהזין האינפנטרי אשר באלו משולב שילוב-גומלין מלא ביחידות השריון, חיל-התותחנים, והחילות והשירותים המסייעים והמשלי-מים. באם אפשרי הדבר, רצוי שכנף (או גם טייסת) של מטוסים יתאמן מלכתחילה עם כוח-הקרקע הנ"ל — בשביל שייטיב אח"כ לפעול, תוך שיתוף-קרוב מהודק ביותר, יחד אתו; וע"י כך אולי תמעטנה אי-ההבנות, השגיאות והאבידות-לשוא שצינו לעתים את השיתוף בין המטוסים לכוחות-הקרקע בסיציליה, נורמנדיה ועוד.

כאן מן הראוי לציין את גורם-הכוח הבא לה, ל"קבוצת-הקרוב", מההשתלבות-ההדדית האינטימית בין הרגלים לשריון שבה. בדרך כלל, הרי דרכו של השיתוף בין חיל-הרגלים לטנקים זרועה חתחתים הרבה. ה"מדשדש-ברגליו" — נוהג לראות בטנקים דבר-מה אשר יש לקרוא להופעתו בכל הזדמנות בה מחמירים משהו הענינים. ואילו איש-הטנקים המנוסה ידע-ידוע, מנסיונות מרים, את המגבלות שבכלי-נשקו זה; והרי, בדרך-כלל, עתה — עם הופעתם של כלי-זין אנטיות-טנקיים משוכללים יותר, והצטרפותם של הללו עם שדות-המוקשים, זו מפתם-הנצחית של הטנקים מאז (במידה שהמוקשים מצויים בפועל) — נתון רכב-הקרוב, אשר מחירו יקר והוא פגיע לפגעים רבים, במצב-מעבר; והוא-הוא המצריך דוקא את השימוש ברכב-שריון, ככל האפשר, תוך עזרת-גומלין מרחיקה-לכת של החילות השונים.

כאן מענינת הדעה הנשמעת, כי אפשר ועם מהלך הזמן, יצטרף רכב-השריון אל אניות-המערכה של אתמול, במוזיאון' כלי-הקרוב שהיה הכרח לותר עליהם — אלא אם ימצא איזה גלגול חדש של שולה-מוקשים' או 'משחית-מוקשים' גייה, אשר יהיה

של בטליון. יהיה גדולה אשר יהיה, "קבוצת-הקרב" העתידה יכולה להשאר חלק מן הבריגדה, הדיביזיה או הקרופוס אליהם השתייכה ישירות. אולם בשעת פעולת-הקרב גופא — תהא עצמאית לגמרי, מבחינת יכולתה, "לעמוד על רגליה היא" — ותהווה, לאמתו של דבר, מעין "צבא-מעט בתוך צבא". וכאן מן הראוי הוא להזכר בפעלם ההירואי של "הצרפתים החפשיים" ליד ביר-חכים*, זו "הנקודה הגיאומטרית" בלב-מדבר, מקום בו הם עמדו (לאחר שהת-חפרו בשלמות, בתוך מערך-הגנה היקפי), עד הסוף, בפני כל התקפותיהם של השריון ומפציצי-הצלילה אשר לרומל. פעולות-קרב שכאלו — הן אשר תכרענה את כפות-המאזנים במערכות-העתיד. הדברתם של גופי-צבא מעין אלה, הרי הן מבצע עולה-ביוקר ומבזבז-זמנו של כל מפקד המנצח-על-התקפה; אכן, הפעלתם, אורח-קבע, בנוהגם של צבאות חדישים, עודו צפון בחיקה-המחר.

"הנסיון הזכיר כי מחשבתו של איש-צבא אינה משתנה אלא באטיות. רק בכור-המבחנים של המלחמה מופיעה נכונות — לעתים, מתוך אירצון פנימי — לנסות רעיונות חדשים ילודי מצבים-נואשים. אולם קצב המצאתם המהיר של כל-יזון חדשים — מן ההכרח שיגרום לשידוד-מערכותיה של הפקטיקה — אם גם לא לזה של האימטרטניה, המוסיפה, בכ"ז, לשמש גורם-מלחמה בעל אופי מתמיד מדי".

* באגף הדרום הקיצוני, והמבודד, של חזית-הברית במערכת-לוב של ראשית יוני 1942, היתה עצמתם: ברי-גדה מוגברת. — המער.

וה"שחיקה" היום-יומית מצמיקה את שורותיו. אכן, אותה נוקשות של מערכות הצבא הבריטי במלה"ע הראשונה, — הובחנה ע"י הגרמנים וצוינה על-ידם. אחד ממצביאיהם ציין בפירושו, כי לדעתו כל ההתקפות הבריטיות, פרט לאחת או שתיים (כגון זו של קמברה, בה הושגה הצלחתו הגדולה הראשונה של השריון, בשלהי 1917) התנהלו תמיד לפי "דגם-של-קבע, מבלי כל חידוש והסתגלות שיופקו מלקח הנסיונות הקודמים; והגרמנים אמנם היו עורכים את חכניות-ההגנה שלהם בהתאם לעובדה ידועה זו. האמת היא, כי נאמר לא-פעם, ע"י סופרים ידועים בעניני-מלחמה, על הגרמנים עצמם כי אף הם לא היטיברעשות, וכי משובש דבר בתכניותיהם — היו מסתלקים מהמבצע-הנתון מבלי לגלות יכולת לפתרונות "מאולתרים". אלא שהללו, לפחות, למדו במשך הזמן — וטכסיסי-ההסתגנות שלהם, שכמעט ונתנו להם את הנצחון במלחמה בשנת 1918 — יוכיחו.

את אשר הושג על-ידם אז, בשלהי מלחמת-העולם הראשונה, בתחום הטקטיקה-הזעירה ע"י אורח-ההסתגנות הנ"ל — ניסו הם להשיג בשלהי מלחמה השנייה, בתחום הטקטיקה-האופרטיבי, ע"י הפעלת "קבוצות-הקרב" כנ"ל — בנצלם, שוב, את מידת הנוקשות אשר עדיין נותרה במבנה הדיביזיות והקרופוסים הבריטיים, על אף ההתפתחות הראויה לציון שחלה בהם במשך השנים. ויש להניח כי אף לעתיד ישמר תוקפו של לקח זה — ורעיון "קבוצות-הקרב" יהפוך למציאות-מקובלת בשדות-המערכה החדישים של מחר.

גודל ה"קבוצה" יהא מותנה במסיבות הגנה או התקפה, אולם לא יעלה, כפי הנראה, בעצמתו על בריגדה, ויש לשער יותר, שיוגבל ויועמד על עצמתו

המאמצים אפשר להשיג תוצאות".

כאשר אני מביא בחישובי את האפשרות כי אני עלול להכשל במשימתי הראשית מחמת התערבותם של גורמים צדדיים פעוטים, כלום צריך אני לקפוא על שמרי מפני שמשימתי לא ציינה זאת? גישה כזו לא היתה נסבלת בתעשייה האמריקאית. גישה כזו לא תהיה נסבלת גם בעת מלחמה. מה גדושים יהיו טורי המפגרים-בקרב ומה ריקות תהיינה שוחות-השועל של חיילים לוחמים בקו-החזית, אם לא יהיה בידינו להתגבר על מצבים שתוארו כאן בימי שלום. מניעת תאונות פירושה יעילות. בלעדי האחת לא נשיג את השניה.

בטחון בדרכים / (119 מעמ' 119)

לות העבודה. ההגיון מחייב כיוון כל מאמצי המניעה כלפי הנקודה שבה קל יותר להשיג שיפורים ותי-קונים. קראתי בעלון למניעת תאונות בתעשייה את השורות הבאות: —

"ברור, שבכל מקרה של תאונה ופציעה שבאו כתוצאה ממעשה בלתי זהיר, קדם המעשה הבלתי-זהיר לתאונה; ואילו מנעו אותו אזי פעולתו של כל אחד ואחד משאר הגורמים שקדמו לתאונה, ושל כולם ביחד, היתה חסרת השפעה. לכן, הקו ההגיוני שיש לנקוט בו לשם מניעת תאונות עבודה הוא חיר-סולו של כל מעשה בלתי זהיר. רק ע"י ריכוז כל

פרקי לקח זירת-קוריאאה

יריב לא חזקים, למען עכב את התקדמותם. הדיביזיה נעה צפונה, על-פני השטח ההררי, דרך פונגסאן — קאפסאן — וביום 21.12 הגיעו יחידות-המשנה הקדור-מניות של רגימנט-הרגלים ה-17 אל הגבול המנג'ורי ליד האסאנג'ין, בעוד שעיקר הדיביזיה נמצא אז מרחק-מה מאחור. ב-22 ימי המסע עברו על-פני 150 ק"מ — דהיינו, ממוצע יומי של שבעה קילומטרים.

תוצאה זו נראית כמענינת במיוחד שעה שמשוים אותה להשגי המסע של הדיביזיות הקוריאא-ניות אשר לא היו להן אלא מכוניות מעטות, ובכל זאת במשך שבועות רצופים השיגו במסעות-יום בלתי פוסקים את הממוצע של 21 ו-24 ק"מ. פירוש הדבר, כי הם הגדילו עשה יותר מאשר פי שלושה לעומת דיביזיות-הרגלים הממונעת מינוע מרחיק לכת.

עצמת-האש לעומת רוחב גזרות-החזית

עשרים החודש הראשונים של מלחמת קוריאאה, ניתן לחלקם לשתי תקופות בעלות אופי מיוחד כ"א: השנה הראשונה, בה רבו הנסיגות-וההתקדמויות — על פני מאות ק"מ וגם לבסוף — היו עדיין בעלות עומק ניכר בן כמה וכמה עשרות ק"מ; והחדשים הרבים מאז ("חודשי המשא-ומתן לשביתת-הנשק") אשר בהם, כמעט ונבלמו אהדי (כנראה לא רק בגלל הצד המדיני-והפסיכולוגי שבדבר, אלא אף מתוך יחסי הכוחות הצבאיים והתנאים האופרטיביים), רצונות ההתקדמות הסותרים, ונתיצבו קוי החזית. אין לדעת אל הנכון מהן המסקנות אשר מסיקים שני הצדדים ממצב דברים זה, ומה השינויים, אשר אולי יראו להכניסם במבנה יחידותיהם, בצידום ובדרכי הקרב שלהם. אולם גם ביחס לתקופה הראשונה, זו של מלחמת-התנועה המובהקת, טרם הגיעו, כנראה, לידי סיכומים סופיים. על כל פנים, נראה כי כך הוא באותו צד אשר עליו ועל הישוביו ודעותיו ניתן לדעת יותר, היינו צד כוחות-הברית, ובראש וראשונה צבא ארה"ב הפועל בקוריאאה.

מתוך נסיונות שנת המלחמה הראשונה יצאו האמריקאים ברושם חיובי, ביחס למבנה הכללי של דיביזיות-הרגלים שלהם, הגם שישנם המציעים תיקור-נים שונים; אולם, בדרך כלל, מסתייגים הם תוך ציון, כי נסיונותיהם בקוריאאה הצטמצמו ברובם בתחום ההגנה, ומעטות, יחסית, היו ההזדמנויות לבחינת המבנה-הדיביזיוני — במסגרת מבצעים-התקפה גדולים, וביחוד — מבצעים ממושכים

להלן — צירוף קטעים ותמציות ממאמרו המקיף של קולונל מטה-כללי שביצרי, מכס ויאבל אשר נתפרסם בהמשכים בחוברות קיץ אשתקד של "כתב-העת הצבאי השביצרי". קטעים אלה, על אף היותם מ"כלי-שני" הגם רבי ענין ומאירים כמה סוגיות חשובות בתחור מי הטקטיקה, החימוש והארגון.

כושר צעידתו של חיל-הרגלים

הדגמה מענינת לכך, שאף בימינו אלה דורשת המלחמה יכולת-מסע גדולה, אפשר למצוא במסע התקדמותו של קורפוס "ר.ש.ק." הראשון ("ר.ש.ק.") פירושו: רפובליקה-של-קוריאאה, היא מדינת קוריאאה (הדרומית) לאחר התפרצות כוחות-הברית מראש הגשר שבדרום מזרחו של חצי האי, בספטמבר 1950. הקורפוס כלל אז שתי דיביזיות רגלים: את "דיביזית-הבירה" * ואת דיביזית-ה"ר.ש.ק." השלישית. מבנה שתיהן היה כשל דיביזיה אמריקאית או אירופית רגלי לה, אולם היו להן רק יחידות מעטות של שירותי הער רף השונים ובעיקר — אמצעי תובלה פחותים. כל דיביזיה מנתה, בערך, 11.000 איש ו-200—150 כלי רכב, שמהם כ-10% היו מכוניות-משא מהטיפוס האמריקאי של "בנות 2½ טון".

מאז ההתפרצות מתוך ראש-הגשר ב-20 בספטמבר, ועד ל-17 באוקטובר, עשתה "דיביזית הבירה" את מסעה על-פני כ-650 ק"מ — דהיינו, מסע-יום ממוצא של 24 ק"מ משך 27 ימי מסע הבאים רצופים בזה אחר זה. דיביזית "רשק" השלישית עברה, מ-20 בספטמבר עד 13 באוקטובר, על פני כברת דרך בת כ-485 ק"מ — דהיינו, ממוצע יומי של 21 ק"מ. השגי מסע אלה היו ראויים לציון מיוחד משום שהמסע חל בחלקו בארץ הרים קשת-תנועה, על פני דרכים גרועות מאד, ולעתים תכופות מול התנגדות אויב חזקה למדי. ראיה לגורם אחרון זה יכולה לשמש העובדה, כי במשך מסע-התקדמות זה הגיע מספר חלליו של הקורפוס הראשון ל-465.

"דוגמת-כנגד" מענינת אפשר למצוא במסעה של דיביזית הרגלים האמריקאית השביעית, בהתקד-מותה אל עבר הגבול המנג'ורי. הדיביזיה, לאחר שהגיעה לחוף בצפון-מזרחה של קוריאאה בשיירה בת 50 ספינות-תובלה, הועלתה עם בוקר 29.11.50 בחוף איוון. הן בשעת העליה אל החוף, והן במסע ההת-קדמות שלאחר-כך, לא נתקלו תחילה בהתנגדות. רק לאחר מכן התיצבו לעומתן, מדי פעם, מאספי

* הכונה — לעיר-הבירה, ולא למשקה השיכר — המער.

הללו היו עתים בהם עצמתו של היריב, בגזרות-פלוגה מסויימת, היתה עולה על זו של המגינים אפילו פיר-עשרה ופיר-עשרים. ואף אם יובא בחשבון שבצבא הצפון-קוריאני היו כבר באותו זמן רבים שקיבלו הכשרה צבאית מעטה — בכל זאת מוסיף קרב-המגן של אותו גדוד להיות אחד המקרים המפתיעים וקשי-הביצוע ביותר המזדקרים מתוך אותו מסע-מלחמה בלתי-רגיל. כי מול עמידת-המגן שלו בחזית הרחבה כל-כך התנפצו במשך שבועים התקפותיהן של שתיים מדיביזיות-הצפון, אשר — לפי טענות שקשה לעמוד על דיוקן — הפסידה אחת מהן כשני-שליש מהרכבה, והשניה — שש-שביעיות!

בסקירתו על קרבות-המגן מסיק הלויט-קול. ט.ו. אדורדס את המסקנות הבאות: הגדוד הוכיח כי חיל-רגלים תקיף, הנתמך ע"י סיוע ארטילרי ואוירי המתואם אתו במהודק (ואכן, יש לשער ששני גורמים אלה הביאו לאחוז הגבוה של אבידות המתקיפים — המער.), יש ביכולתו להחזיק בגזרת חזית נרחבת מאוד אף בפני יתרון מספרי חזק של האויב. הוא הראה, כי הגנה תקיפה מסוג זה, אשר מנהלים אותה בכשרון, עשויה לגרום ליריב נזק אשר לא יהיה עוד בידו לתקנו — ועם זאת עשויה היא לסלול את הדרך להתקפת-נגד מוצלחת, משיבוא הזמן לכך.

חימושי-הרגלים במבחן

אחת השאלות הראשונות שהתיצבה עם בחינת לקח קוריאנה היתה: כיצד עמד במבחן חימושו החדש של חיל הרגלים? דהיינו: א. האם אותם כלי-הזין אשר ההתארגנות-מחדש שבאה מאז מלחמת העולם ה-2 לא נגעה בהם מספיקים עדיין למלוי תעודתם? ב. האם כלי-הזין שהונהגו מחדש הצדיקו את התקוות שתלו בהם? (יש לציין כי, בעצם, השימוש במלה „חדש“ הנו כאן יחסי עד מאוד, כי הלא מאז 1945 לא הונהג בשימוש חיל-הרגלים האמריקאי שוב כלי-זין אשר יהיה חדש באמת, ואשר לא נודע כלל עד 1945).

בקיום כלליים, התשובות אשר מקבלים אותן בדרך כלל בתגובה לשאלות הנ"ל הן:

תביעותיו של חיל-הרגלים האמריקאי לגבי חימושו התרכזו — ביחוד בשלבים הראשונים של מסע-המלחמה הקוריאני, אך גם לאחר מכן — שוב ושוב בשני דברים: ההגנה בפני התקפות-בהמון של רגלים, וההגנה בפני כלי-רכב משוריינים. ניתן לשער כי להגנה בפני ההתקפות-בהמון, היו כלי-הזין המצויים מספיקים למדי, אלא שחסר לרוב מספר מספיק של

מסוג זה (נסיונות מאוחרים יותר בהתקפה היו גם חלקיים ברובם וגם התנהלו כבר בתנאי מלחמת-עמדות מפורשת). ותמיד מציינים הקצינים האמריקאים, שלהשואת הפעולה נגד גייסות צפון-קוריאניים וסיניים אל התמודדות אפשרית למול יריבים מסוג אחר — חסרה אמת-מידה מדויקת.

לעומת הסתייגויות כלליות אלה, נוטים כבר עכשיו לדעה כי יש להעלות את חלקו של הרגלי בעצמתה הכוללת של הדיביזיה. אחוז הלוחמים בכללו בדיביזיה (58%) נראה מועט מדי לעומת אחוזם של הבלתי-לוחמים שבה (42%). לפי ההשערות הרי לא רק בדיביזיות הסיניות אלא אף באלו הסוביטיות אחוז היסודות הבלתי-לוחמים נמוך בהרבה, ומגיע, לפי הערכות שונות, ל-20%—25%. לעומת זאת מעריכים האמריקאים את עצמת-האש של דיביזיות-הרגלים שלהם, בת 18.000 האיש, כעולה ב-50% על זאת של דיביזיות הרגלים הסוביטית המונה, כנראה כ-10.000 עד 12.000 איש. כך שנראה כי לעומת עצמת-האדם שבהן שוה יחסית עצמת-האש שבשני טיפוסים הדיביזיות.

באופן בולט במיוחד הגיעה לידי ביטוי עצמת אשה של דיביזיות הרגלים האמריקאית בשעת ההגנה על „ראש-הגשר“, לאורכו של הנהר נאקטונג, בראשית ספטמבר 1950, כשכוחות המגינים היו מעטים ואילו ההגנה על האזור שמסביב לנמל פוסאן, היתה בגדר תנאי לעצם המשך קיומו של צבא ארה"ב בקוריאנה. במסגרת אותו „ראש-גשר“ הוקצתה לדיביזיות הרגלים האמריקאית ה-2 גזרה בת 72 ק"מ. על רגימנט הרגלים ה-23 של אותה דיביזיה הוטל להגן על גזרת חזית של למעלה מ-16 ק"מ, ולא היה לו לתכלית זו אלא בטליון אחד בלבד. כי גדוד אחר של אותו רגימנט נלקח מלכתחילה לשמש כרזרב דיביזיוני ואת השלישי היה הכרח למסור לדיביזיה אחרת („דיביזיות הפרשים הראשונה“)! הרי שהבטליון הראשון חייב היה לחפות על גזרת-הרגימנט כולה; ואכן, הפתרון שניתן ע"י מפקד הגדוד לא היה בין „המתחכמים“. הוא ערך את שלושת הפלוגות הרובאיות בחזית, זו בצד זו, אף כל פלוגה ערכה בתוכה את כל מחלקותיה חזיתית, זו בצד זו. אולם אפילו אז הוסיפה גזרת החזית הממוצעת של מחלקה רובאית להשתרע על פני 1800 מ'. על פני גזרת החזית המתוחה למרחק זה של 72 ק"מ, כששני אנפיו מגולים, ניהל הגדוד קרב מגן קשה, אך מוכתר הצלחה, במשך 15 יום — כנגד יריב שעלה עליו במספרו פי כמה — וביום ה-16 הצטרף אל מבצע ההתפרצות מתוך „ראש-הגשר“. במהלך קרבות-המגן

לוחמים למען שמשם. על כן בחחילה היה עולה לרוב בידי הצפון-קוריאנים (ואחר כך, במשך תקופה ידועה, גם בידי הסינים) לחמוק מפגיעתה של האש ולהסתגל. ככל שנכונה היא בעיקרה הנחת היסוד האומרת כי עם עליית עצמת-האש של חיל-הרגלים, ניתן להפחית ממספר הלוחמים — הרי לאחר הכל וככלות הכל, חייב בכל זאת תהליך זה של חליפין להשאיר בתחום מסוים, ואין לחרוג ממנו. וכאן יש לזכור, כי בשטחי הרים וכן בכל סוג-שטח שהנו מבוחר או מכוסה מאוד — תחום המינימום לעצמת הלוחמים היחסית שאין להפחית ממנה נתחם בהם תחימה צרה יותר מאשר בשטחים פתוחים ומישוריים.

באשר לכלי-זין מסוימים, הרי בצד מכונת-היריה, זה הנשק עוצר-הרגלים המובהק מימי מלחמת-העולם הראשונה, נוטים עתה לשבח מאוד את פעולתן של המרגמות מכל הסוגים — החל ב-60 מ"מ (הפלוגתית), דרך 81 מ"מ (הגדודית) ועד ל-107 מ"מ (היא 4,2 אינטש — מרגמת הרגימנט) — בתור נשק הגורם לאבידות רבות לא רק לאויב שמעבר למחפה אלא גם לחיל-הרגלים התוקף. אשר לנשק שטוח-המסלול, יש לציין במיוחד כי נסיון שילובו של המקלע הבינוני (M1919A6 הוא המקלע הבינוני האמריקאי ה"קל", בעל הקוטר של 0.300 אף הוא, אך בעל קירור-האוויר* — אל תוך המחלקה הרובאית הצדיק את עצמו מאוד לפי דברי כל המעריכים, הסה"כ המקובל הוא כי חימוש הרגלים האמריקאי כפי שהתפתח לסוף מלחמת העולם, הנו מספק, — פרט ליוצאים-מן-הכלל אחדים אשר עליהם יש לעמוד במיוחד.

ההגנה בפני טנקים

בתחום המלחמה הפעילה בטנקים אויבים נתגלתה בעית החימוש קשה הרבה מכפי שהיתה במצבים של הדיפת לוחמים של היריב. אמנם, מחסומי מוקשים היה בהם כדי לתת מחפה טוב יחסית — אולם גם עתה היו כרוכים בהם כל הליקויים, אשר נראו כבר במלחמת העולם ה-2. ידוע כי בראשיתו של מסע המלחמה הקוריאני — על אף העובדה שמן הצד שכנגד טרם הופיעו כל כלי-שריון שיהיו כבדים או חדישים מהטנק הסובייטי T 34 (זה האחרון, אולי — תוך שיפורים ידועים, באשר לשריונו הקדמי) — פרץ בצד האמריקאי ממש, "משבר טנקים" טקטי ופסיכור-לוגי. הנשק האנטי-טנקי שהיה מצוי בשעה ההיא

* ולא קירור המים, כבמקלע הבינוני ה"כבד", זה שבפלוגה המסייעת הגדודית.

בידי הגייסות האמריקאים, ה"בזוקה" בת 2.36 האינטש אשר מוצאה עוד מימי מלחמת-העולם השניה, היה ביכולתו להבקיע את שריון הצדדים העורף אשר ל-34 T אולם לא את שריון החזית שלו; ועל כן לא היתה הבזוקה אלא, "כלי-נשק להזדמנות" — אשר, כמובן, אי אפשרי היה, "להזמין" נה"מראש; ואילו למול הסתערותו הישירה של טנק זה, לא היה בה כדי להושיע את הרגלי, בשוחתו או מאחורי מחפהו, אשר ניסה לשים בה את מבטחו. אשר ל"בזוקה" החדישה ואדירת הפגיעה יותר — עוד ידובר בה להלן, לחד.

בענין הקנים-ללא-רתע מצויות ידיעות והערכות שונות, אשר בדרך כלל הנן חיוביות. מענין הדבר כי ה"קנה-ללא-רתע" הקל יותר, זה בן 57 המ"מ המשולב בארגונה של הפלוגה הרובאית (ב"מחלקת הנשק" שבה), הוא שנתגלה כרב-ערך ביותר, וזאת משום היותו נייד עד מאוד ומתאים לשימוש רב-צדדי, לצרכים טקטיים שונים. ביחס ל"קנה" בן 75 המ"מ, יש הסבורים כי הוא מגלה את עצמו ככלי מועיל יותר בהתקפה מאשר בהגנה. קרן הגזים הבוערים הנפלטת מן הקנה אל-אחור עם כל יריה עלולה מדי לאתרו ליריב, שעה שהוא מוצב לפעולה בתנאי קרב יציבים (האופייניים למצבי הגנה); ואילו הנדידה המתמדת אל עמדות חליפין הנה בכל זאת דבר קשה יותר בשביל קנה 75 מ"מ וצותו מאשר בשביל "אחיו" הקטן ממנו. אמנם, טוחו של כלי זה עולה פי כמה על זה של ה"בזוקה" בת 3.5 האינטש; אולם, לעומת זאת כושר-ההבקעה של פגז הקנה-ללא-רתע אינו אלא כמחציתו של כושר ההבקעה אשר לפגז ה"בזוקה" ההיא (M20). שעה שיצליחו להנהיג את השימוש בפגזי-המטען-החלול" בשביל פעולה מקנים ללא-רתע — רק אז, כנראה, ישתנה מצב-דברים זה (ואמנם, לפי כל הידיעות זוהי המגמה בה מתגלה רובו של המחקר המעשי בארה"ב בענין פיתוחם ושכלולם של כלים בעלי יכולת פעולה אנטי-טנקית מכרעת).

כתוצאה מן המצב המתואר כאן מוסיפה בעיה הלחימה נגד-טנקים במרחקים בינוניים (עד ל-2000 מ') להיות בגדר בעיה שטרם נפתרה לגבי חיל-הרגלים, במידה שאין עומדים לרשותו של הלוחם טנקים משלו. ואמנם, הפתרון שנוקט לע"ע הצבא האמריקאי הוא שילובם של טנקים במבנה יחידות חיל-הרגלים, (החל מן הרגימנט), ושילובם הטקטי אף ביחידות הקטנות הרבה, כגודד וכפלוגה של רגלים; ועד שיושג הפתרון הטכני המבוקש

הנ"ל — על התותח בן 90 המ"מ (התותח הא.ט. החדש של הצבא האמריקאי) לשאת בעולו של תפקיד זה כשהוא מוצב בתוך טנק או פועל בתור כלי הארטילריה האנטי-טנקית.

יש עדיין להמתין ולראות האם יהיה ביכולתו של הקנה-ללא-רתע החדש, בן 105 המ"מ, שכושר ההבקעה שלו רב יותר, לשמש פתרון לבעיה זו. גם כלי זה — תלויה מאחוריו קופת החסרונות של כל כלי-הזין „ללא-רתע" באשר הם אמנם קנה בן 105 מ"מ (M 27) זה שוקל, בלי פגז, רק 261 ק"ג, משקל שהנו קל ביותר לעומת הקליבר של פגזו, וניידותו על גיפ, הנה רבה מאוד, הן מבחינת מהירות המסע והן באשר לתנועה בשטחים מבוטרים. אף טוח המכסימום שלו הנו ניכר מאוד: 7400 מ'! אולם זאת לזכור: אין מתקן-הכינון שלו עשוי ליריה-מכוונת אלא עד 2400 מ' בלבד! בתור תחמושת מצויים בשבילו 4 סוגי פגזים, כל אחד במשקל של כ-20 ק"ג: פגז חנ"מ; פגז עשן; ושני סוגים שונים של פגזים מבקיעי-שריון. ה„קרן הערפית", הנפלטת עם מתן היריה, מסכנת אנשים לפחות במרחק של 30 מטר מאחורי כלי-היריה; חלונות או מבנים קלים עלולים להנזק עד כדי מרחק של 100 מטר.

רק מן השעה שהחלו מפעילים בחזית קוריאא את ה„בוזקה" החדשה אדירת-הפגיעה יותר, באה לו לחיל-הרגלים הקלה-של-ממש, כי „בוזקה" זו בת 3,5 האינטש (88 המ"מ) יכול תוכל לו ל"34-T" ובפגז "M 20" שלה הריהי מבקיעה אף את צריחו כשם שתבקיע את שריון-הקדמי. אכן, בו בזמן שטכנאי הנשק המוסמכים היו סבורים, ש„בוזקה" זו ניתן להפעילה אף בטווחים עד כדי 800 מ', דעתם של אנשי הגייסות הנה כי אין לירות מתוכה, ירי ברהצלחה, אלא בטווחים שלמטה מ-200 מ'. בתור קצב האש המכסימלי המעשי מקבלים את המספר של 8 יריות לדקה; אולם, במצבים תקינים יש לקבל כבר 4 יריות לדקה כקצב הראוי-להערכה — ואף אותו ניתן, כנראה, לקים רק במשך זמן קצר עד למאד.

הגם שביריות האימונים בתחמושת-קרב נקבע תחום הבטחון ל„בוזקה" בת 3,5 האינטש כבן 90 מטר, הרי במלחמה ירו בה אף למרחקים פחותים הרבה מזה. הפגיעה-הניצחת במרחק המינימלי בטנק "34-T" ע"י בוזקת "3,5", בוצעה, עד כמה שידוע, בטוח של 13,5 מ' — וזאת מבלי שניזוק משהו מאנשי הצות של ה„בוזקה".

הניחו לנשים לעשות אתן

מאמרו של קול. ג'. דיוויס, מדריך במוסד-התכשרה הגבוה שבצבא ארה"ב, „קולג'ה-המלחמה של הצבא", שנתפרסם בשלהי שנת 1951*. אופייני להלכי הרוח העולים עתה בקרב החוגים הצבאיים של אמריקה, עם גבור התכונה לקראת מצבים בהם יופיע הצורך בהגנה על שטח ארץ-המטרופולין עצמה. המחבר פותח בבעיות-הגנה כוללות — ומותח בהדרגה את דרך המחשבה לקראת הצעות שבשביל ארה"ב הן נראות מהפכניות.

ב-1948, בישיבתם רבת-החשיבות של ראשי-המטות לשלושת השירותים-הלוחמים האמריקאיים בקירוסט שבפלורידה, הוגדרו תפקידיהם של כל אחד משלושת השירותים — כך פותח קול. דיוויס. אחת התעודות שהוטלו על הצבא היתה: „לספק את כוחות הצבא להגנת ארה"ב בפני-התקפת אויר, בהתאם להלכה ואורח-פעולה המשותפות שבאישורם של ועדת-ראשי-המטות". לצי-המלחמה ולחיל-האוויר הוקצו תעודות מקבילות, לפי סוגי-יכולתו של כל אחד מהם. נוסף לכך הוטלה על חיל-האוויר האחריות

האחידה להגנת-האוויר על ארה"ב. חלוקת התפקידים הנה כדלקמן: חיל-האוויר מספק מטוסי-המלכוד ואת מערכת האזהרה המוקדמת (מקם * ועוד). הצי מעמיד מטוסים כגדרש ואת האמצעים להגנת האוויר המושטים-בים, כגון, אניות אנטי-מטוסיות וספינות-מצפה. הצבא „תורם" מצדו את הארטילריה האנטי-מטוסית ואת הקליעים-המונחים „מקרקע לאויר". הן לצבא והן לצי ישנם מק"ם וציוד-לאזהרה-בפני-מטוסים, אורגניים משלהם, המשלימים את מערכת-האזהרה-המוקדמת המופעלת ע"י חיל-האוויר.

מערכת-אמצעים מורכבת זו הנה יקרה עד מאוד. היא מצריכה גם אנשים לרוב (נבונים ומאומנים היטב) למען הפעילה. זאת ועוד: מאמץ עצום זה הנו הגנת-י-גרידא. „כל מטוס המועסק בהגנה בפני התקפות-אוויר הנו מטוס אחד פחות לסיוע-האוויר הטקטי". „כל חייל שליח תותח אנטי-מטוסי בארה"ב הרי הוא חייל אחד פחות למבצעים תוקפניים". על-כן, ההחלטה על היקף האמצעים שיופעלו לתכלית זו

* מקם — הוא ראדאר.

* בהשקפה הצבאית האמריקאי.

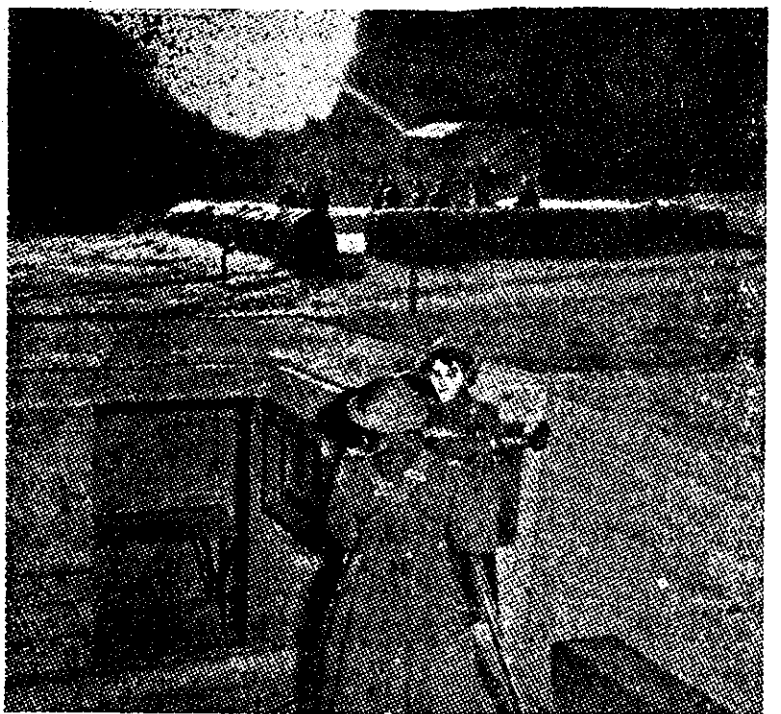
אמצעי התקפה, דהיינו אניות, מטוסים ודיביזיות, להנהלה מוכתרת-בהצלחה של כל מלחמה העלולה לפרוץ — ועם זאת מתן הגנה לאותם האזורים בארץ המולדת, אשר תרומתם חיונית ביותר לקיום אותם אמצעי התקפה עצמם.

ההנחה היא, כי את מיטב ההגנה — וההגנה הבטוחה היחידה — יש לראות בחיסול יכולת הפגיעה של היריב. „אף המשובחים שבאמצעי ההגנה, אשר הבריטים והאמריקאים יכלו לספקם, היה בהם רק כדי להמתיק את הפצצת לונדון על ידי ה„V-1“ הגרמניים, אך לא כדי למנוע בעדה. רק עם כיבוש פאד־ה־קלה (שבצפון־מזרח צרפת), של בלגיה ושל דרום הולנד, על ידי דיביזיות הברית — סרה סכנה זו. ועם זאת, לא היה המאמץ שהושקע בהגנת לונדון בפני „V-1“ בגדר מעשה־שוא. כמאמץ־הגנה הוא הצליח מאוד, ולבסוף הגיע להכחדת 70% מהקליעים ששוגרו. ובדומה לנל־דרושה הקצאת אמצעים להגנת־האוויר גם של ארה״ב — אולם הקצאת „צנע“, ולא שפע. כי זאת לזכור: אין לדלדל את עצמת־ההתקפה. ברם, הכוחות שידרשו להגנה על הארץ בפני התקפות אוויר יהיו ניכרים.

תפקיד חיל־הצבא בהגנת האוויר יהיה לא מן המבוטלים, ואפשר כי הוא שיתרום את מרבית הציווד וכוחות האדם. „עם התפתחות הקליעים־המונחים, מקרקע־לאויר“ — יתכן מאוד כי כלי הזין של הצבא הם אשר יהוו את חוט השדרה של הגנת האוויר. ויתכן אפילו כי מטוסי הקרב יידחקו לתפקיד משני בלבד: ככוח־לוחם ניידי, לצורך הגברת הגנת־האוויר הסטטית, שבגזרה זו או אחרת, או לסתימת פרצות בה. היות וקול. דיויס חושש שמא ינהגו בציוניו אלה נוהג־ספקנות, הרי הוא מעלה מספר דוגמאות עובדתיות.

* *

כלי־היריה האנטי־מטוסיים גרמו ב־1943 לשיש מהאבידות של „חיל האוויר ה־8“, מעל לשטחה של גרמניה (הוא חיל־האוויר האמריקאי שהוטלה עליו הפצצה מרוכזת על גרמניה). ואילו ב־1944־5 גרמו כלי יריה אלה לשני שלישים מהפגיעות במפציצים שהופלו; „ומספרים ניכרים אמנם הופלו בפועל“. אכן, ב־1944 החל כבר חיל־האוויר הגרמני מפסיד מיכולתו, ודבר זה גרם להעלאת אחוזם של כלי־היריה הקרקעיים בפגיעות הנל. אך לכלי היריה הגרמניים לא היו אז לא מרעומי הקורבה (האופיניים מאותו זמן עצמו לארטילריה האנטי־מטוסיית האמריקאית) ולא

חיילות „א.ט.ס.“ בריטיות מפעילות, בצד עמדת־זרקור, טלסקופ־לזיהוי־מטוסים

הנה החלטה נכבדה, הכרוכה בגורמים לרוב, ולה תוצאות מרחיקות לכת.

הגרמנים, היפנים והבריטים, אשר הוצבו בפני ברירות מסוג זה במלחמת העולם ה־2, אחזו בפתרונות שונים. המשותף היה כובד העול אשר הפתרונות השונים הטילו על שכמה של מדינה הנתונה־במלחמה. „מיליון וחצי האנשים שהופעלו ע״י הגרמנים להגנת האוויר, והמאמץ התעשייתי שהושקע ביצור מטוסים, זין ותחמושת לכך — היו גורמים רבי חשיבות, שסייעו לקרב את התבוסה. בדומה לכך, מאמץ הגנת־האוויר בבריטניה הגדולה היה לעול, אשר הורגש קשות משך המלחמה כולה“. ואפילו בארה״ב, שנמצאו אז במרחק מסכנה, אנשים שכוחם־אתם שימשו ליד תותחים אנטי־מטוסיים להגנת ושינגטון ואזורים חיוניים אחרים.

משהוצגה עתה גם אמריקה עצמה בפני סכנת התקפות (כולל אפשרות של התקפה אטומית) התיצבו גם לפניה ברירות לא־קלות: „הניתן להשאיר את הארץ בלתי מוגנת בפני התקפת אוויר? קול. דיויס משיב: — „לאו“; „לאו, אשר יהיה לפסקני יותר ויותר עם התקדמות הזמן — ועם התגברות היקפן של סכנות ההפצצה האטומית“. „אך האם על הגנת האוויר של הארץ להיות למשימה־ראשה במלחמה? ושוב, התשובה היא „לאו“; „זוהי משימה שאפשר לה גם לבלוע את הפוטנציאל הצבאי שלנו כולו — מבלי שיובטח ע״י כך יותר מאשר אחוז אבידות גבוה במטוסי אויב תוקפים“. המענה, ברור שנמצא אי־שם בין שני הקצוות: — דגש חזק על

להפעלת מערכת זין אנטי-מטוסית. כשבגרמניה הועסק ה"שיא", בן המיליון וחצי. בהגנת האויר — הרי 850.000 מאלה שימשו את כלי-הזין הא.מ.. בבריטניה היה מספר המכסימום של המשמשים בתפקיד זה רק במקצת למעלה מ-300.000; אך מספר זה לא כלל את אנשי חיל-האויר הנחוצים, שהיו מפעילים את מחסומי הכדורים הפורחים וכן את כלי-הנשק האבטומטיים, שבמערכת ההגנה של שדות-התעופה.

ההתפתחות הטכנית מאז מלחמת העולם שינתה את התמונה במקצת. הראדאר דחק את רגלו של הזרקאור הא.מ.. מחסומי הכדורים — עבר זמנם. במידה שהמדובר הוא בארה"ב, (להבדיל מצרכי המגן של הגייסות בשדה, ועוד צרכים) הרי פצצת האטום כמעט וחסלה את הצורך בכלים-אבטומטיים אנטי-מטוסיים. באם רוצים שפצצת אטום תשיג את נפץ-האויר בעל מחץ-ההדף המכסימלי — צריך שהמטוס הנושא אותה ישחררנה בגובה כזה מעל פני הארץ שיהא חורג הרחק מעבר לטנחם התכליתי של כלים-אבטומטיים. כמובן, מצויות גם מטרות מסוימות אשר מיטב סיכויי ההצלחה להתקפה עליהן ניתנים דוקא בגובה מועט; אך אלו — מעטות יחסית. אפשר ואף התותח הא.מ. עצמו עומד על סף ההתישנות; אולם כל עוד מצויים, בתור מטרותיה, מטוסים מן הסוג של B-29 ("מצודות-רבתי מעופפות") ודומיהם, הרי הוא כלי תכליתי עד מאוד. אכן, לכשיתרבה השימוש בקליעים-מונחים, מקרקע לאויר, אפשר כי בזמן מן הזמנים יירשו אלה את מקומו.

"הרי שיש לצפות לכך כי ההגנה האנטי-מטוסית של ארה"ב תהיה מורכבת מאחוז קטן של כלים-אבטומטיים, מאחוז מכריע-בגודלו של תותחים א.מ. ואחוז קטן, אך גדל, של קליעים-מונחים. ואפילו משנמחקו הזרקאורים ומחסומי הכדורים, והדרישה לכלים-אבטומטיים פחתה — הרי הביקוש לכוח אדם עוד יוסיף להיות בר-מידות".

"כבריטניה כן גרמניה נכנסו למלחמת העולם כשמערכות ההגנה הא.מ. שלהן מופעלות ע"י אנשים צעירים ובעלי כושר גופני; — כוח אדם, המתאים מבחינה גופנית לשירות בזירות-הקרב. על שתיהן היה לשנות מדרכן".

לקח הנסיונות הבריטי והגרמני

בעית כוח האדם החלה להציק לבריטים כבר בראשית מלחמת העולם — ומאז סוף 1940 החלו הנסיונות בענין שיתוף גברים ונשים

נערות "א.ט.ס." בוחנות, בעזרת קינה-תיאודוליט, את דיוק היריות, ב"הסריטן" את נפצי-הפגזים

ראדאר, אשר ישוה בסגולותיו למכשיר "SCR 584" והרי נאמר כי שכלולים טכניים אלה הגבירו פי-כמה את קטלנותה של הארטילריה האנטי-מטוסית.

משך 11 החודש שבין "יום האפס" של הפלישה לנורמנדיה לבין סיום מעשי האיבה באירופה זכתה הארטילריה האנטי-מטוסית של "קבוצת הארמיות ה-12" של ארצות-הברית ב-2100 של מה-שקוראים "קטילות שנתאשרו" במטוסי האויב, כשהיא גורמת להם אחוז-שחיקה של כ-11% מהמטוסים המופיעים. והנה, על אף היתרון המוחץ אשר היה אז לבעלי הברית באויר — מעולם לא התקרב מספר ה"קטילות" ע"י מטוסי הקרב שלהם אל המספרים הנ"ל. ב-1 בינואר 1945 חל אחד ממאמצי ההתקפה הגדולים ביותר של הגרמנים במלחמת האויר, כשהופעלו 700-750 גיחות-מטוס, המכוננות בעיקר נגד שדות-תעופה. הארטילריה הא.מ. של הברית השמידה 220 מהתוקפים; ואלו מטוסי הקרב — פחות מ-100*.

נראה, כי די בשתי דוגמאות אלו כהוכחה לגודל חלקם הממשי של כלי יריה קרקעיים בכל מערכת הגנה ראוייה-לשמה בפני התקפות מהאויר.

* *

שיקול אחר, המתבלט מתוך נסיון מלחמת העולם השנייה, הוא גודל ההשקעה-בכוח-אדם הנדרשת

* כמובן, שבכל המספרים בענין ה"קטילות שנתאשרו" ממטוסי הצד שכנגד — יש לנהוג תמיד זהירות ולראותם כמיגזמים במידה זו או אחרת. אלא שהסתייגות זו חלה, כמובן, על טענות-הזכיה הן של תותחים א.מ. והן של מטוסי קרב...

פאחד ב"סוללות מעורבות". הנסיון לונה ספקות וחששות בחוגים רשמיים: "מה תגיד דעת-הציבור?" "מה יהא על אופין העדין של הנשים ועל מוסרן?" אך התוצאה נראתה כהצלחה. מספרן של נשים, שהתנדבו לארטיילריה א.מ., אומנו ואורגנו לבסוף ב"סוללות מעורבות" — הגיע עד ל-74.000. (שוהר הערך של 4 דיביזיות). "סברו, כי לו היו מצויות 170.000 מתנדבות — אף אותן ניתן היה להעסיק". דעת-הציבור הבריטית היתה גאה על תפקיד נשי ארצם בהגנה על אותה ארץ. רמת-המוסר ב"סוללות המעורבות" לא היתה ירודה מזו שבחיים האזרחיים. ה"דבר המפתיע" היה זה, כי הנשים הוכיחו במציאות כי הן היטיבו לבצע את משימותיהן מן החייל-הגבר הממוצע. "קור-רוחן ואומץ-לבן הופגנו למכביר במאות קרבות א.מ. במשך שנות המלחמה הנותרות". עם כל שנת מלחמה רבו הגברים הצעירים, פשריי הגוף, שהועתקו מההגנה הא.מ. אל יחידות-לוחמות שמעבר לים, ותחתם באו אנשים קשישים ולקויי-כושר מהם. לימים הופעל בתפקיד זה גם חלק של "משמר הארץ" (כמובן — במסגרת השירות-החלקי, כנהוג ב"משמר"). "לסוף המלחמה היתה ההגנה הא.מ. נעשית בידי גברים קשישים או לקויי כושר גופני, אנשי משמר הארץ ונשים".

הנסיון הגרמני היה גם מקביל לבריטי, וגם שונה ממנו. עד סוף 1942 הוסיפו יחידות ההגנה הא.מ. שבתוך ארץ המטרופולין להיות מורכבות מאנשים שמבחינה גופנית היו עשויים לשרת גם בחזית לוחמת. מ-1943, עם החמרת בעית כוח האדם (סטלינגרד ותוניס...) החלו שואבים תגבורת לחזית מיחידות אלו. להחלפת היוצאים, אורגן "כוח-עזר להגנה א.מ.", תערובת פועלי חרושת, נתינים זרים, שבויים ונשים. הוא הגיע עד ל-44% מאנשי יחידות א.מ., ושאר 56% היו אנשי צבא סדירים — אך רובם קשישים ובעלי כושר גופני מוגבל.

נשים הופעלו במספרים מוגבלים, אך אימונן היה לקוי ושירותן לא היה מספק ביותר. "הנסיון הגרמני, בכללו, אינו נראה כהצלחה".

הצורך בהגנה האוירית

אכן, יש שוני מהותי בין ראשית שנות הארבעים לזמן הנוכחי. קצב השמדת תעשיותיה ואוכלוסיתה של אומה ע"י חמרי נפץ "מקובלים" פיגר הרבה לעומת זה שניתן עתה להשיגו באמצעות זין-ההכחדה-בהמון לסוגיו. "על אף מהלומות-אויר כבדות-פגיעה היה לבריטניה ולגרמניה כאחת זמן

מה להתאים מערכות הגנתן לצפוי. הזמן היה יקר אז, אולם הנו יקר-ערך שבעתיים עתה. החדש הראשון, אפילו הימים הראשונים, של מלחמה — אפשר ויחזו באבידות ונזקים חמורים מאוד שייגרמו לארץ זו (ארה"ב של אמריקה — המערב) ואם אפילו לא כדי הפיכתה לבעלת מום חסרת און". הרי שברור הדבר — סבור בעל המאמר — כי גורמי ההגנה הא.מ. שבחיל הצבא, בציה-המלחמה ובחיל-האויר חייבים, בשל דחיפות הסכנות, להיות בעלי מלאכה עצמה הנקבעת בשבילם, מאומנים היטב ויעילים.

ג'. דיויס מניח כי מלכתחילה יוכל חיל-הצבא למלא, בשלמות או חלקית, את חלקו המוטל עליו ב"הגנת האויר" של שטח ארה"ב, ע"י שיקצו לכך יחידות א.מ. קיימות — הן משל הצבא הסדיר, הן מתוך ה"משמר הלאומי" המיליציוני שבמדינות, והן מתוך "רזרבה הצבא המאורגן" — שנועדו מעיקרון לשירות מעבר-ליים, אך טרם נשלחו שמה. אכן, "מסוכן לסמוך מדי על תחבולה זו". "תביעה בעלת דחיפות לא-פחותה תתקיים לגבי מתן הבטחה א.מ. ע"י יחידות אלו עצמן לכוחות-השדה שמעבר לים, בסיסיהם ונמליהם, לשדות התעופה ולבסיסי האויר שמעבר לים. ודאי שהצורך בארטיילריה א.מ. יחריף בשלביה המוקדמים של המערכה-על-עליונות-באויר. שמירה על הפרש-בטחון הכרחי מחייבת כי לפחות גרעין של יחידות א.מ. ישורין להגנת-האויר של ארה"ב".

חיילות וחיילים בולשים בעזרת "מאתר", מעמדת-תותחנים, אחרי מטוסי-אויב — בזמן המערכה-על-בריטניה

ועוד: — „יחידות א.מ. שתופעלנה בתמידות בהגנת האויר של ארה״ב — צריך שתהיינה מורכבות מאנשים אשר מבחינה גופנית לא יצלחו לשירות באזור הקרבות, וודאי שאל־להן להכיל אנשים כשרי גוף העשויים להדרש לשירות אחר לכשתופענה דרישות דחופות לכוח אדם מסוג זה.“

„יש להמנע מאבדן היעילות, ומתנועת אנשים מבזבזת־המרץ, שיהיו תוצאה מכך. והרי הברירות לכך הנן מוגבלות: פועלי תעשיה, אנשים בגיל גבוה ובעלי יכולת גופנית מוגבלת, ונשים.“

„הנחת־יסוד להצעות בענין פועלי התעשיה היא, כי עיקר הארטילריה הא.מ. יוצב באזורי תעשיה או בסמוך, וניתן יהא לארגן פועלים ביחידות א.מ. נוסח „משמר הארץ“, למען יפעלו בשרות־לזמן־אזע־קות או בשרות־חלקי. אך מצויים פגמים רציניים בהצעות אלו: רוב יחידות א.מ. תמצאנה מחוץ לאזור המוגן, וזאת למען לכוד מטוסים־תוקפים בטרם יטילו פצצותיהם. אפשר ומרחקים אלה מן האזור המוגן לא יהיו גדולים, ועם זאת יהיה די בהם כדי ליצור בעית תובלה. עוד חמורה מזה, ובהרבה, בעית אימון. „קרבות א.מ. הנם קצרים ונמרצים. נדרשים כאן תיאום ומנים, שיתוף פעולה ועבודת־צוות מושלמים. יש צורך בחדשים שלמים כדי לאמן אנשים בהפעלתם והחזקתם של מערכות הראדאר, ציוד־בקרת־האש והחימוש. שליטה, פיקוח ומשמעת הגם חיוניים. ואלו השימוש בפועלים אין בו כדי לספק אחד מבין גורמים אלה. צרף לכך את הבעיות שהן תולדות הרכב־האדם המתחלף בתמידות, מקרי מחלה, העדרות והשתעממות — והרי לך מצב שאי־אפשר לעמוד בו. ערך הציוד ויכולתו גדולים מכדי שיבזבזו תוך כדי סידורים כגון אלה.“

לעומת זה, אין סיבה המונעת הקמת יחידות א.מ. יעילות ותכליתיות, ואימונן הראוי, כשמשמשים לכך באנשים שמעל לגיל השירות־הצבאי ומוגבלי יכולת־גופנית. „כל תפקיד באחת המפקדות, או סוללות האש — יכולים אנשים מסוגים אלה למלאו כל זמן שאינם בגדר תשושי־כוח או בעלי־מום ללא תקנה. אולם צפויה התחרות רבה בין תפקידי השירות השונים אף בענין גברים אלה.“ אפשר להפעילם באופן מועיל במקומות אחרים בשירות הצבא — וביחוד באזורי העורף. ואף התעשיה חייבת, לאחר גיוס עובדים אחרים, להזקק הרבה לסוגי פועלים אלה, למען תוכל ליצר את מכשירי המלחמה.

„ביכולתן של נשים למלא כ־50—60% מהתפקידים שבסוללת תותחים בלתי־ניידת — והעובדה הנה כי הן ממלאות משימות אלו לא פחות טוב מן

הגברים, אם לא טוב מהם. משימות כאלו כוללות את הפעלת ציוד הראדאר ובקרת־האש, חישוב איתורן של מטרות, מערכות הטלפונים ומרכזיותיהן. עשויות הן לפעול כטבחות, פקידות ונהגות. במפקדות יכולות הנשים למלא אחוז תפקידים גבוה עוד יותר, ביעילות ולשביעות רצון. לעומת זאת הרי שימושם והפעלתם של התותחים עצמם חורגים מתחום יכולתה הגופנית של האשה הממוצעת. והרי, בעצם, אף לגבי הנשים אין לך „מלאי־כוחות“ בלתי מוגבל; לא זו בלבד שמשמשים בנשים לתועלת בחלקים אחרים של שלושת השירותים־המזוינים, אלא שאף התעשיה תהיה תלויה בהעסקת אחוז גבוה של פועלות.

בעל המאמר אינו מחשיב ביותר אותו מכשול להפעלת נשים ביחידות א.מ., שמקורו בחששות בפני דעת הקהל. סבור הוא, כי עם כל נכונותם של אישים וחוגים ידועים להתנגד לשירותן של נשים בגופים־לוחמים — „כי הרי אין להשיג בארץ זו אחידות־דעות לגבי שאלה כלשהי“ — הרי רוב רובו של הקהל „לא זו בלבד שיקבלו את הדבר, אלא אף יחבבוהו“. הוא מצטט דוגמאות לרוב ממסורת־נשים־לוחמות של בנות אמריקה, החל מהפעלת תותח־שדה באחת ממערכות מלחמת העצמאות, והמשך בחייהן של נשים חלוצות שהתערו בחיי הספר הקשים והמסור־כנים, ולא פעם נטלו נשק ביד להגנת עצמן וילדיהן. מענינת הערתו: „למען אלה שלבם נוקפם בענין זה, מן הראוי לציין שהשמדת מטוסים על־ידי אש תותחים הנו מעשה הרחוק מאוד מתחומו האישי של המשתף פעולה בו. הנשים המפעילות ציוד ראדאר ובקרת־אש, התורם תרומתו לפגיעה — אין הן, בעצם, עושות יותר מאשר הנשים בבתי־החרושת המיצרות תחמושת ומכונות־מלחמה“. והרי על כל פנים, „זו זכות־היתרה של כל אזרח, כגבר כאשה, ללחום בכל אויב המנסה להטיל הרס בארצו, ולהשמדהו“.

* *

מסקנותיו של קול־דייויס הנן ברורות למדי. יש להפעיל ביחידות א.מ., להגנת שטח המדינה את הנשים וגברים קשישים מוגבלי־יכולת. אין ממש בטענה כי אין הכרח בהעסקת הנשים משום שניתן להעסיקן באורח מועיל יותר בתפקידי־שירות אחרים או בתעשיה חיונית. הראיה: — כי גם הבריטים וגם הגרמנים הכירו בהכרח הפעלת הנשים בהגנתן האנטי־מטוסית. הצעותיו הן:

1. להקים מיד יחידות ארטילריה א.מ. מעורבות, לשילובן ב„הגנת האויר“ הבלתי־ניידת של ארצות־הברית; לקבוע את אחוז הנשים שניתן

להעסיקן באורח מועיל, את אחוז הגברים הקשישים שאפשר להעסיקם בכך, ואת סוגי ליקויי-הגוף שאינם מונעים בעד ביצוע משימות כאלה.

2. לעודד אותם קצינים וחיילים שפצעו או מחלה גרעו מיכולתם, ואינם מתאימים עוד גופנית לקרב הפעיל — כי יעברו לשירות ביחידות א.מ. בלתי-ניידות. לאמנם כקציני-סוללות, קציני קשר וראדאר, בקרת-אש, ו"החזקת" תותחים וטיפולם.

3. לכוונן במכללות, במסגרת ה"קורפוס להכשרת קציני-מלואים", יחידות ארטילריות אנטי-מטור סיות בשביל נשים.

4. להרשות לנשים להכנס לקורסים המתאימים לארטילריה-אנטי-מטוסית ולקליעים-המונחים המתקיימים ב"מרכז לארטילריה אנטי-מטוסית ולקליעים-המונחים" העוסק בהכשרת קצינים ואנשי מקצועות לענף זה של הכוחות-הלוחמים האמריקאיים.

מ מ ד ר פ ה ס פ ר י ם

סגן אלוף ש. אבידן

זכרונות רבי-שריון גרמני - ולקחם

למלא תפקיד במדינת-לסביה המתהווה. מאוחר יותר, לאחר שובו לשירות ב"רייכסוואר" (כמפקד-פלוגה בגדוד-ה"ציידים" הישן שלו), הריהו מעורב, ב"1920-21, בפעולות לדיכוי שביתות והתקוממויות פועלים בחבל-הרוהר ובגרימניה התיכונה. אכן, עבר נאה.

במשך שנות-העשרים מתחיל גודריאן מטפח את ה"גיית" סות האבטומוביליים, ששימשו אח"כ גרעין להקמת חיל-שריון גרמני ואשר נבנו בשבילם גם מספר טנקים-דמיוניים ע"י סידורים בחו"ל (ברוסיה ובשבדיה). עם עלות היטלר לשלטון מפתח הוא את חיל-השריון הגלוי, הגדל במהירות. בזמן הפלישה לפולין הוא מפקד על זרוע-שריון, שבמהירות הבזק הכניסה טריז בין הכוחות הפולנים — והוא מכתרם ומשמידם בלחימה של ימים ספורים. בכיבוש צרפת — כאן חלקו של גודריאן יתכן והיה מכריע. ברוסיה הוא מפקד קודם על "קבוצת-שריון", בת כמה קורפוסים, אח"כ — על "ארמית-השריון השנייה". יותר מאוחר, לאחר פיטוריו ע"י היטלר, ושנה של "חי-אורח" מאונס — הוא מתמנה כמפקח-כללי על כוחות-השריון. מיולי 1944 עד מרס 1945, סמוך לגמר המלחמה, פועל גודריאן גם כ"ממלא-התפקיד של ראש-מטה-הצבא.

מה היתה תפיסת-היסוד שלו לגבי תפקידם של כוחות-שריון?

גודריאן מטיל על השריון את תפקיד ההכרעה בקרב, החל מהשלב הראשון — ועד לסיומו. על כן, אין הטנק בשבילו "נשק-מסייע", אלא הוא רואה אותו בתור החיל העיקרי. כל יתר היחידות, בין שהן נמנות על חיל-

הספרות הצבאית-המחודשת הגרמנית, על ספריה הרבים-למדי שהופיעו במשך השנה החולפת, נראה שהיא ממלאת שני תפקידים: (1) מלבנת ומסכמת את הנסיון הטקטי והאופרטיבי של מלחמת-העולם — ומסיכום זה יש והיא מסיקה מסקנות אף לגבי עניינים שבציוד ובחימוש — תוך דאגה לרמתו של הצבא הגרמני העתיד-לקום; (2) בונה-מחדש את המיתוס של הפיקוד-העליון הגרמני הבלתי-מנוצח, וממילא אף להצדיק את המשמעת העיוורת, בה נהג החייל הגרמני כלפי המנהיגות הנאצית. (אכן, לגבי היטלר מבליט מחברו של הספר בו אנו עוסקים, את עובדת "תבוסתו הגופנית, הנפשית, המדינית והצבאית" של הארכי-מנהיג הנאצי).

האיש גודריאן קיבל את החינוך שהיה המקובל בכת-הקצינות הפרוסית (הגם ששולת-היוחסין של-עצמו בכת זו לא התחילה אלא עם אביו). עוד בטרם מלאו לו 13 שנה הוכנס לבית-ספר לקדטים. עד פרוץ מלחמת-העולם הראשונה — לאחר שעשה בשני בתי-ספר לקדטים ובבית-ספר צבאי לקצינים, — הגיע לדרגת לויטננט, שירת בגדוד "ציידים", וזמן-מה — אף בגדוד-קשר טלגרפי, והספיק לשהות כשנה באקדמית-המלחמה שבברלין. בתקופת מלחמת-העולם הוא משמש תחילה כמפקד תחנת-אלחוט בחזית-המערב; ומאביב 1915 משרת בתפקידים פיקודיים (תקופה קצרה של פיקוד על גדוד-רגלים), אך בעיקר בתפקידים אירגוניים וכקצין-מטה-כללי — במטות וליד יחידות בחזית. כן משתלם הוא בקורס-קציני-מטה (בחזית המערב). אחרי גמר המלחמה אנו מוצאים אותו מוצב תחילה לפיקוד יחידות-הספר, בהתנגשויות-הגבול (של 1918-19) בין פולין לגרמניה; לאחר מכן פועל הוא ב"דיביזיית-הברזל" הגרמנית ה"בלתי-רשמית" הנוודת, אשר ניסתה

* "Erinnerungen eines Soldaten". K. Vowinkel Verlag, Heidelberg, 1951.